

MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner jobber for å bedre innvandrere- og flyktningkvinnens levekår i Norge. Vi tilbyr juridisk bistand, krisehjelp og veiledning, kurs og seminarer, og er et generelt møtested for minoritetskvinner i Norge. MiRA-Senteret arrangerer kulturelle og sosiale aktiviteter og jobber aktivt for å opprettholde og utvide et nettverk av minoritetskvinner i Norge og internasjonalt. I tillegg til våre faste tjenester og aktiviteter driver vi en utstrakt informasjonsvirksomhet som er rettet både mot innvandrere- og flyktningkvinner og mot samfunnet ellers. Vi utgir to ganger i året tidsskriftet MiRA. MiRA-Senteret er det eneste i sitt slag i Norden.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Innvandringsavdelingen
PB 8019 Dep
0030 Oslo

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Saksnr.: 200603652	Dok.nr.: 40
Arkivkode: 571	Dato: 23/11-06
Avd.: INN / PRE	Saksbeh.: CEF
U.off.:	

23. november 2006

Høring: Beskyttelse mot tvangsekteskap - tiltak for å motvirke at unge personer sendes til og holdes tilbake i opprinnelseslandet for å tvangsgiftes.

MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner (MiRA-Senteret) takker for anledningen til å kommentere forslaget til endringer til ny utlendingslov.

Departementet viser til følgende formål med forslaget: Å motvirke at unge personer sendes til og holdes tilbake i opprinnelseslandet for å tvangsgiftes. Nedenunder følger våre kommentarer til høringsnotatet, samt prinsipielle merknader fra MiRA-Senteret.

MiRA-Senteret ønsker innledningsvis å påpeke vår bekymring til den svært korte fristen som er gitt høringsinstansene. Endringene som er forslått i høringen er svært omfattende og krever en betydelig innsats og tidsbruk. MiRA-Senteret håper departementet viser en større forståelse for dette i en senere anledning.

Historikk- MiRA-Senteret ser tilbake

MiRA-Senteret har siden opprettelsen i 1979 arbeidet med minoritetskvinnens ulike problemer. Arbeidet mot vold mot kvinner generelt, og tvangsekteskap spesielt, har i alle år senteret har eksistert, vært et viktig del av vårt arbeid. Gjennom å synliggjøre minoritetskvinner- og jenters ressurser og bidra til å forebygge konflikter i familier, empowerment og rettighetsorientert arbeid, samt bevisstgjøringstiltak har vi systematisk jobbet for å bedre kvinner og jenters levekår.

MiRA-Senteret har i løpet av alle disse årene understreket behovet for en helhetlig tilnærming til tvangsekteskapsproblematikken. Vi har som mål å sørge for at kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn får de samme rettigheter og muligheter som etnisk norske kvinner. Derfor tilbyr vi parallelt med et omfattende forebyggende arbeid mot tvangsekteskap, også tilbud om krisehjelp og rådgivning til vår målgruppe. Ved å gripe fatt i problemstillingen på flere nivåer, sikrer vi dermed våre brukeres mulighet til å søke etter løsninger på sine problemer, på flere plan.

21- årskravet: Et lovforslag basert på fordommer og vrangforestillinger

Tvangsekteskapsdebatten har de siste ti årene vært belyst fra ulike hold. Spesielt har enkelte aktører i samfunnet stadig lykkes i å sette minoritetsungdoms problemer på dagsorden gjennom å diskutere tvangsekteskap, omskjæring, æresrelatert vold og andre tragiske hendelser i innvandremiljøene. Debatten har systematisk blitt ført i lys av innvandrings- og integreringsspørsmål, som gjentatte ganger har ført til en rekke innstramninger i utlendingsloven.

Dessverre har verken nåværende eller tidligere regjering vært lydhør for minoritetskvinnens stemmer i denne debatten. MiRA-Senteret har ved gjentatte anledninger påpekt nødvendigheten av å diskutere minoritetsungdoms rettigheter, løsrøvet fra innvandringspolitiske hensyn. Vi har krevd at problematikken blir innlemmet likestillingsfeltet og at vold mot minoritetsungdom bekjempes gjennom et sterkere fokus på håndhevelse av det eksisterende lovverket. Dette parallelt til et bredt og omfattende forebyggende arbeid rettet mot innvandrere og deres etterkommere.

Høringsnotat fra departementet og de lovforslag som er lagt frem i kampen mot tvangsekteskap, tyder på at selv jenter med minoritetsbakgrunn, født og/ eller oppvokst i landet, fortsatt presiseres innunder innvandringsfeltet. Videre blir de problemer som defineres som deres, holdt utenfor likestillingsarbeidet. Dette er etter MiRA-Senterets syn et alvorlig overgrep mot minoritetsjenter i deres kamp mot vold og undertrykking, og et hinder for deres mulighet til å oppnå reell likestilling.

MiRA-Senteret mener at de foreslåtte endringer ikke vil være av funksjonell art, eller ei resultatgivende i henhold til tvangsekteskapsproblematikken. Forslagene er, slik den fremstår i dag, et tydelig bevis på landets ønske om å innføre strengere regler for innvandring til Norge.

Det foreligger hittil ingen undersøkelser eller forskning som kan verifisere behovet for strengere regler knyttet til familiegjennomføring i kampen mot tvangsekteskap. Slik MiRA-Senteret ser det, vil ordningen først og fremst bidra til å begrense innvandringen til Norge fra ikke-vestlige land. Vi finner et svært beklagelig og lite redelig at myndighetene nå lar minoritetsjenter kamp mot vold, overgrep og undertrykking bli brukt som et redskap, for å nå dette målet.

Vi er svært bekymret over at en demokratisk stat som Norge nå ønsker å begrense innvandrere og deres etterkommeres rettigheter, fremfor å heller sikre deres rettsikkerhet. Departementet viser til ulike årsakssammenhenger når de i dag fremmer de foreslåtte endringene til ny utlendingslov. Beklagelig vis baseres lovforslagene på en rekke antropologiske beskrivelser, som ofte tar utgangspunkt i etnosentriske synspunkter. MiRA-Senteret finner det svært urovekkende at departementet nå vil innføre svært inngripende endringer i lovverket, basert på grove påstander rettet mot innvandrere. Slike påstander bidrar til å opprettholde negative stereotype bilder av innvandrere og deres kulturer, samt vanskeliggjør integreringsarbeidet.

Departementet trekker frem på side 6 i høringsnotatet følgende forklaring for forslaget:

Utlendingsloven vil først og fremst være et effektivt virkemiddel i de tilfeller hvor hensikten med ekteskapet er" å skaffe ektefellen oppholdstillatelse i Norge" og "for eksempel ønsker å få en oppofrende svigerdatter fra opprinnelseslandet til å hjelpe til i husholdningen i Norge".

Ettersom departementet ikke kan verifisere slike påstander gjennom forskning eller statistisk materialet, tyder dette på at departementet opprettholder svært stigmatiserende og generaliserende syn på blant annet kvinner fra ikke-vestlige land. Slike formuleringer bidrar til å fremme et negativt bilde av innvandrerkvinner som undertrykte individer og som offer for sine tradisjoner. Noe MiRA-Senteret ser på som meget alvorlig.

Etter MiRA-Senterets syn baserer lovforslag seg i sin helhet, på fordommer og vrangforestillinger om innvandrere fra ikke- vestlige land. Hvor innvandrere fremstilles som slu, kalkulerende og potensielle voldsutøvere overfor sine barn.

Når departementet i dag foreslår 21- års krav for familiegjening, basert på en rekke hypoteser og vrangforestillinger om innvandrerbefolkningen og deres etterkommere, anser MiRA-Senteret dette som svært kritikkverdig. Å neket minoritetsungdom familiegjening før fylte 21- år, og i ytterste konsekvens, ikke før fylte 26-28 år, er etter MiRA-Senterets syn en misforstått likestillingspolitikk.

Vi reagerer sterkt på at innvandringsmyndighetene i landet søker å kontrollere situasjonen for minoritetsungdom ved å påtvinge dem lover og regler om valg av ektefelle. Innføring av økt aldergrense for familiegjening, samt supplerende bestemmelser til en 21- års grense, vil i langt større grad ramme ungdom med ikke- vestlig bakgrunn. Denne påfallende forskjellebehandlingen av ungdom basert på etnisk bakgrunn, tydeliggjøres også gjennom de foreslåtte unntaksreglene som fremsettes i tilknytning til supplerende tiltak.

Eksempler på dette er unntaksregelen knyttet til opphold i utlandet grunnet studier, hvor kun høyere utdanning gir grunnlag for unntak (forslag 1). Minoritetsungdom som av ulike årsaker ønsker å ta hele eller deler av grunn- og videregående utdanning i foreldrenes hjemland, fratas muligheten til å benytte seg av unntaksregelen. Dette er basert på spekulasjoner om en mulig omgåelse av forslaget av *"foreldre som kunne ta med seg sitt barn til opprinnelseslandet mot barnets ønske"*. At minoritetsungdom i tillegg til å ha bånd til Norge, også har tilhørighetsforhold til et ikke- vestlig land og kan ha et ønske om å utvikle dette forholdet, taes på ingen måte hensyn til.

Unntak grunnet arbeidsforhold ved norske myndigheter, internasjonale organisasjoner eller hos en norsk virksomhet, viser også hvordan hovedsakelig etnisk norske vil kunne omgå de restriktive reglene som foreslås. MiRA-Senteret erfaring tilsier at det i dag er få ungdom med ikke- vestlig bakgrunn som har tilgang til stillinger av slik art. Spesielt gjelder dette stillinger ved norske utenriksstasjoner.

Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge.

Det faktum at innvandrere velger ektefelle fra opprinnelseslandet er ingen oppsiktsvekkende tendens. I rapporten *"ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge"* presiseres det at 55 % av innvandrerbefolkningen giftet seg med ektefelle fra opprinnelseslandet. Hele 45 % stiftet familie med ektefelle fra Norge (1996- 2001), men det antas i rapporten at de fleste av disse inngår ekteskap med personer samme etnisk bakgrunn. For etnisk nordmenn gjelder følgende tall: 91 % av etnisk norske kvinner og 84 % av mennene inngår ekteskap med ektefelle med samme bakgrunn.

Dette viser at det eksisterer en rekke likhetstrekk mellom ekteskapsmønstret blant majoritet og minoritetsbefolkningen. Størst likhetstrekk ser vi i det faktum at fleste ekteskap som inngås, er mellom to personer med samme etnisk opprinnelse.

Det fremkommer ikke av rapporten tall som kan vise til omfanget av bruk av tvang ved ekteskapsinngåelse i utlandet eller dumping av ungdom i opprinnelseslandet. På bakgrunn av manglende opplysninger om denne gruppen, eksisterer det etter MiRA-Senterets syn, ikke tilstrekkelig nok informasjon om omfanget, til å kunne hevde at strengere regler for familiegjennforening vil ha virkning i kampen mot tvangsekteskap.

Statistikken gir derimot tilstrekkelig informasjon om at lovforslaget, som i teorien vil gjelde alle, i hovedsak vil ramme minoritetsungdom som velger å inngå ekteskap i opprinnelseslandet. En 21- års grense for familiegjennforening og supplerende tiltak knyttet til denne vil dermed kunne sies å ha stor slagkraft i å begrense nettoinnvandringen til Norge.

Spesielt urovekkende er det når departementet hevder at tanken bak forslag om en heving av aldersgrense er basert på *”sannsynligheten om at minoritetsungdom har oppnådd en større personlig modenhet og fått en mer selvstendig posisjon i forhold til familien”*. MiRA-Senteret kan heller ikke her se at det foreligger noen forskning som kan bekrefte dette.

Denne type holdninger tyder samtidig på at departementet anser minoritetsungdom som mindre kapabel til å ta egne valg, i områder hvor alderen ellers i samfunnet, settes til 18 år. Slike holdninger gir etter MiRA-Senterets syn sterke negative signaler til minoritetsungdom og sår tvil om deres beslutningsevne.

Tilnærmingen er således også svært diskriminerende, umyndiggjørende samtidig som den undervurderer minoritetsungdoms evne til å bryte ut av undertrykkende forhold. Det påpekes videre at Utlendingslovutvalget er skeptisk til at arrangert ekteskap tilrettelegges av familien eller andre i forhold til parter som er under 21 år. Slike etnosentriske holdninger tyder på et ønske om å innføre norske normer også i valg av form og alder for ekteskapsinngåelse. At kun 5 % av etterkommerne av foreldre fra Pakistan har inngått ekteskap, viser at bakgrunn for forslaget ikke godt nok er berettiget. Vedlagte statistikk viser også at over 80 % av etterkommerne i dag er under 18 år. Om departementet ønsker å innføre lovforslagene basert på **antakelser** om at denne gruppen vil utsettes for tvangsekteskap, er dette etter vårt syn, svært urimelig og viser til sterkt forutinntatthet.

Bevisstgjøring og empowerment nytter- MEN

Det er svært bekymringsfull at fremlagt statistikk fra SSB¹, som etter MiRA-Senterets syn, viser til svært oppløftende tall, nå brukes som grunnlag for en mer restriktiv innvandringspolitikk.

Etter vårt syn viser materiell lagt frem av SSB at omfattende forebyggende og rettighetsorientert arbeid nytter. At minoritetsungdom i dag gifter seg senere enn sine foreldre, og at ungdom i større grad oppsøker hjelpeapparatet, er et synlig eksempel på at ungdom krever og bidrar til forandringer.

Det er ifølge SSB i dag kun 20 % av jenter med minoritetsbakgrunn som er 21 år og gift, fremfor 39 % av mødregenerasjonen i samme alder. Tendensen tydeliggjør store endringer i ekteskapsmønstret blant minoritetsjenter. Den viser også at de såkalte innvandrerulturene ikke er statisk, men i stadig endring. Det faktum at stadig flere ungdom søker hjelp betyr ikke

¹ Ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge, 2004

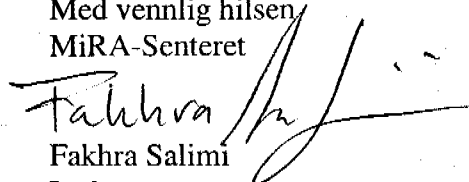
nødvendigvis at andel undertrykt ungdom øker. Tvert imot, viser dette at bevisstgjøring og bemyndiggjøring av ungdom nytter. Minoritetsungdom er styrket i troen på at de kan ta egne valg, de har innsett sine rettigheter og deltar nå i egen frigjøringsprosess.

Men, gjennom departementets misforståtte likestillingspolitikk blir de nå gjort oppmerksomme på at de også må stå imot strukturelle hindre som vil begrense deres valgfrihet. Det er ikke lenger bare deres foreldres undertrykkende krefter som vil bestemme over deres liv, men også landets innvandringsmyndigheter.

MiRA-Senteret anbefaler på det sterkeste at departementet revurderer sitt forslag til innføring av økt aldersgrense for familieforening, samt tre alternativer til supplerende tiltak mot tvangsekteskap. Vi oppfordrer ansvarlige myndigheter til blant annet å styrke ungdoms tilgang til hjelpeapparatet, tilrettelegger for mekling mellom generasjoner, samt dialog og samhandling mellom majoritet og minoriteter.

Vår høringsuttalelse *"Inkludering som beskyttelse mot tvangsekteskap"* følger vedlagt og vi ber om at våre innspill og forslag blir tatt med i det videre arbeidet med ny utlendingslov.

Med vennlig hilsen
MiRA-Senteret

Fakhra Salimi
Leder

Meltem Safak Lundsten
Nestleder